

PROJEKT

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BOBROWICE

***Aktualizacja
z horyzontem czasowym do 2020 roku***

Bobrowice, marzec 2008r.

Spis treści

Wstęp

Rozdział I. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy.

1.	Położenie gminy	str. 4
2.	Funkcje gminy	str. 5
3.	Sieć osadnicza	str. 5
4.	Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	str. 7
4.1.	Podstawowe informacje statystyczne o gminie	str. 7
4.2.	Ludność i rynek pracy	str. 7
4.3.	Infrastruktura społeczna	str. 9
4.4.	Mieszkalnictwo	str. 13
4.5.	Przemysł, budownictwo, działalność produkcyjna	str. 14
4.6.	Rolnictwo	str. 14
4.7.	Leśnictwo	str. 15
4.8.	Turystyka i wypoczynek	str. 16
4.9.	Stan gospodarki gminy	str. 18
5.	Uwarunkowania wynikające z cech środowiska przyrodniczego	str. 19
6.	Uwarunkowania wynikające z ochrony wartości kulturowych	str. 20
7.	Komunikacja	str. 21
7.1.	Komunikacja drogowa	str. 21
7.2.	Komunikacja kolejowa	str. 24
8.	Infrastruktura techniczna	str. 24
8.1.	Zaopatrzenie w wodę	str. 24
8.2.	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	str. 26
8.3.	Usuwanie odpadów	str. 28
8.4.	Gazownictwo	str. 28
8.5.	Ciepłownictwo	str. 28
8.6.	Elektroenergetyka	str. 28

Rozdział II. Analiza SWOT

1.	Walory gminy. Możliwości rozwojowe i preferencje	str. 29
2.	Ograniczenia rozwoju. Bariery	str. 30
3.	Konflikty i zagrożenia	str. 30
4.	Uwarunkowania wynikające z potrzeb i aspiracji społeczeństwa	str. 31
5.	Cele rozwoju społeczno-gospodarczego gminy	str. 31

Rozdział III. Misja gminy i karty działań strategicznych.

.	Misja i cele strategiczne.	str. 32
	Cele strategiczne i karty działań strategicznych.	
1.	Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności gminy.	
1.1.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury w zakresie edukacji.	
1.2.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w zakresie wodociągów, kanalizacji, dróg i oświetlenia.	

- 1.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury w zakresie turystyki i kultury.
- 1.4. Rozwój współpracy sąsiedzkiej, samorządowej i międzynarodowej.
- 2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców, bezpieczeństwa oraz ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.**
- 2.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
- 2.2. Wspieranie działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych i poziomu wykształcenia oraz informatyzacji społeczeństwa.
- 2.3. Zmniejszanie skutków i przeciwdziałanie patologią społecznym oraz wykluczeniu społecznemu.
- 2.4. Integracja i pobudzanie aktywności mieszkańców w sferze kultury, sportu, rekreacji i zdrowia.
- 2.4.. Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie gminy.
- 3. Efektywne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego, kulturowego i gospodarczego.**
- 3.1. Rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększenie potencjału gospodarczego.
- 3.2. Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyczno-gospodarczego.
- 3.3. Ochrona środowiska naturalnego gminy.

Wstęp

Strategia rozwoju Gminy jest podstawowym dokumentem planistycznym umożliwiającym samorządowi lokalnemu wykreowanie najbardziej optymalnych warunków rozwoju Gminy poprzez wybór usankcjonowanych przez miejscowe społeczeństwo głównych kierunków działania na najbliższe i dalsze lata.

Pod pojęciem strategii rozwoju Gminy należy rozumieć, że jest to określona koncepcja systemowego działania polegająca na określeniu perspektywicznych priorytetów i celów rozwoju Gminy oraz określeniu najistotniejszych działań zmierzających do jej realizacji, przy uwzględnieniu wewnętrznych zasobów i możliwości rozwoju, a także uwarunkowań zewnętrznych (pozytywnych lub negatywnych) tkwiących w jej otoczeniu.

Posiadanie aktualnej strategii rozwoju jest warunkiem do:

- poprawy skuteczności działania samorządu
- uniknięcia kadencyjności w realizowanych planach
- stworzenia optymalnego procesu zarządzania jednostką terytorialną
- pozyskiwania środków pomocowych zewnętrznych
- wykorzystania strategii do celów promocyjnych

Ważnymi dokumentami w procesie aktualizacji strategii rozwoju Gminy były ustalenia:

- Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego – aktualizacja z horyzontem czasowym do 2020 roku,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Krośnieńskiego – aktualizacja z horyzontem czasowym do 2015 roku,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z elementami strategii rozwoju Gminy Bobrowice,
- Program Rozwoju Lokalnego Gminy Bobrowice na lata 2005-2010,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bobrowice na lata 2007-2014,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bobrowice na lata 2004-2011.

Opracowana aktualizacja strategii rozwoju Gminy zawiera:

1. Diagnozę stanu społeczno-gospodarczego Gminy wskazującą na atuty i czynniki sprzyjające i niesprzyjające rozwojowi, która stanowi punkt wyjścia do rozważań o uwarunkowaniach dalszego rozwoju gminy.
2. Wizję przyszłości Gminy określającą strategiczne cele rozwoju i przedsięwzięcia, które służą do realizacji celów strategicznych oraz prowadzą do zdynamizowania procesów rozwojowych Gminy.
3. Karty realizacji celów strategicznych gminy.

Strategia jest programowaniem przyszłego działania w perspektywie przynajmniej kilkunastoletniej. Wdrażanie jej zamierzeń będzie uzależnione od wielu czynników, głównie jednak od możliwości pozyskiwania środków finansowych na jej realizację. Stąd też tworzenie ścisłego harmonogramu (kalendarza) realizacji jednorazowych przedsięwzięć w dłuższym okresie czasu uznać należy za działanie zbyt abstrakcyjne.

Rozdział I. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy.

1. Położenie gminy.

Gmina Bobrowice położona jest w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego. Administracyjnie gmina przynależy do powiatu krośnieńskiego, stanowiąc jego południowy fragment sąsiadujący:

- od strony wschodniej z gminą Dąbie (powiat krośnieński)
- od strony południowej z gminą Nowogród Bobrzański (powiat zielonogórski) i z gminą Lubsko (powiat żarski)
- od strony zachodniej z gminą Gubin (powiat krośnieński)
- od strony północnej z gminą Krosno Odrzańskie (powiat krośnieński)

Odległość siedziby gminy – wsi Bobrowice od sąsiednich miast wynosi:

- Krosno Odrzańskie – 13 km
- Gubin – 31 km
- Lubsko – 21 km
- Zielona Góra – 43 km

Odległość do przejść granicznych z Niemcami wynosi:

- Gubin – ok. 31 km
- Gubinek – ok. 31 km
- Zasieki – ok. 44 km
- Olszyna – ok. 57 km
- Świecko – ok. 61 km
- Słubice – ok. 65 km.

Wschodnia część gminy położona jest nad rzeką Bóbr oraz nad Kanałem Dychowskim (Bobrzańskim). Na obszarze położonym pomiędzy Bobrem a Kanałem znajdują się następujące wsie: Bobrowice, Dychów, Chromów, Barłogi, Chojnowo, i Żarków. Na wschód od Bobru położone są: Kukadło i Tarnawa Krośnieńska oraz przysiółek Dychowa – Prądocinek. Na zachód od Kanału znajdują się pozostałe wsie, mianowicie: Bronków z przysiółkiem Kołatka, Janiszowice, Strużka, Wełmice, Przychów, Dachów i Dęby oraz przysiółek Dychowa – Brzezinka.

Przez teren gminy (z kierunku wschodniego na południe) przebiega droga wojewódzka Kosierz – Lubsko – Żary, zapewniająca powiązanie z drogami krajowymi:

- nr 32, Zielona Góra - Gubinek i Gubin, a przez nią z drogą nr 29, Krosno Odrzańskie - Słubice
- nr 27, Zielona Góra - Żary - Przewóz
- nr 12, Szprotawa - Żagań - Żary - Łęknica
- nr 18, Wrocław - Olszyna

Układ dróg stwarza korzystną sytuację komunikacyjną we wszystkich kierunkach, a przede wszystkim w kierunku zachodnim do drogowych przejść granicznych z Niemcami.

W 2007r dokonano całkowitej likwidacji nieczynnej od kilkunastu lat linii kolejowej łączącej Lubsko z Krosnem Odrzańskim. Pozostały teren może być wykorzystany na potrzeby powstania

np. ścieżki rowerowej łączącej miejscowości Dychów, Bobrowice, Strużka, Janiszowice z Gminą Lubsko i Gminą Krosno Odrzańskie.

Z ekonomicznego punktu widzenia, położenie gminy jest bardzo korzystne, a istniejąca sieć dróg powiązana z drogami o znaczeniu krajowym i regionalnym jest elementem sprzyjającym w obsłudze transportowej.

2. Funkcje gminy.

Gmina należy do grupy średnich jednostek administracyjnych województwa lubuskiego. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa, gmina zaliczona została do grupy gmin o znaczeniu regionalnym, w hierarchii obejmującej gminy o randze ponadregionalnej, regionalnej i lokalnej. Gmina jako jednostka administracyjno-gospodarcza stanowi obszar o charakterze wielofunkcyjnym. Jej funkcje są następujące: rolnictwo, leśnictwo, przemysł, rekreacja oraz usługi na rzecz miejscowej ludności.

Głównymi bogactwami naturalnymi gminy są:

- 1 złoża kruszyw budowlanych zalegające w dolinie Bobru (wsie Bobrowice, Chojnowo, Żarków i Tarnawa Krośnieńska)
- 2 lasy zajmujące ponad połowę jej powierzchni, ok. 66 % (gmina należy do najbardziej zalesionych w województwie lubuskim)
- 3 walory krajobrazowe, sprzyjające rozwojowi funkcji turystyczno – wypoczynkowej

Siedziba gminy – wieś Bobrowice pełni rolę lokalnego ośrodka obsługi ludności, ze strefą wpływów pokrywającą się z granicami administracyjnymi gminy. Dominującymi funkcjami w miejscowości są: rolnictwo, usługi oraz przemysł.

Oprócz Bobrowic, w strukturze osadniczej gminy wyróżniają się: Bronków, gdzie dominuje funkcja rekreacyjna oraz Dychów gdzie dominującą funkcją jest przemysł elektroenergetyczny związany z elektrownią wodną. Funkcja przemysłowa związana jest ponadto z eksploatacją kruszyw naturalnych i koncentruje się w dolinie Bobru w miejscowościach: Tarnawa Krośnieńska, Żarków i Bobrowice. Na pozostałych obszarach wiejskich dominują rolnictwo i leśnictwo.

Wielofunkcyjna struktura gospodarcza gminy opiera się na ugruntowanych podstawach, co przesądza o dalszym rozwoju wymienionych wyżej funkcji, choć ich wzajemne relacje mogą w przyszłości ulegać modyfikacjom. Przewiduje się, że nastąpi wzrost znaczenia funkcji rekreacyjnej z uwagi na walory krajobrazowe gminy oraz funkcji przemysłowej związanej z powierzchnią eksploatacją kruszyw naturalnych w dolinie Bobru.

3. Sieć osadnicza.

Sieć osadniczą gminy tworzy 15 sołectw: Bobrowice, Dychów, Bronków, Wełmice, Kukadło, Taranawa Krośnieńska, Dęby, Dachów, Barłogi, Strużka, Janiszowice, Przychów, Chromów, Żarków, Chojnowo.

W strukturze sieci osadniczej Gminy Bobrowice wyodrębniają się 3 ośrodki:

- 1) Bobrowice – gminny ośrodek administracyjno – usługowy i gospodarczy.
- 2) Dychów – ośrodek o funkcji przemysłowo – usługowej

3) Bronków wraz z Kołatką – ośrodek o funkcji rekreacyjnej

Z pozostałych wsi wielkością zaludnienia wyróżniają się Janiszowice i Strużka jako jeden zespół przestrzenny oraz Wełmice. W miejscowościach tych dominuje funkcja rolnicza. Ośrodki: Bobrowice, Dychów i Bronków zamieszkuje ok. 57 % ludności gminy, a z Janiszowicami, Strużką i Wełmicami ok. 73 %. Pozostałą część sieci osadniczej cechuje duże rozdrobnienie. Wszystkie wsie należą do kategorii wsi małych i zamieszkuje je ok. 27 % ludności gminy. Wyposażenie tych wsi w usługi jest elementarne i stanowi je przeważnie: sklep, świetlica i boisko sportowe.

Charakterystykę sieci osadniczej pod względem zaludnienia przedstawia poniższe zestawienie:

Sołectwo	Miejscowość	31.12. 2002r	31.12. 2006r	31.12. 2007r
Bobrowice	Bobrowice	934	890	884
	Młyniec - siedlisko	2	2	2
Dychów	Dychów	608	649	653
	Prądocinek-przysiółek	68	66	66
	Brzezinka - przysiółek	39	47	46
Bronków	Bronków	301	309	320
	Kołatka - przysiółek	9	10	10
	Bronkówek- siedlisko	0	1	1
Kukadło	Kukadło	45	43	46
	Lubnia - siedlisko	6	5	5
Wełmice		253	237	243
Janiszowice		169	159	156
Strużka		149	136	131
Przychów		134	128	115
Dachów		114	114	113
Chromów		97	96	98
Barłogi		91	88	85
Dęby		73	79	86
Żarków		72	69	71
Chojnowo		69	72	73
Tarnawa Krośnieńska		64	42	45
Razem		3.297	3.242	3249

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności Urzędu Gminy.

Ze względu na zwarty obszar gminy, odległości poszczególnych wsi od ośrodka gminnego – Bobrowic nie są duże, co przy dobrej dostępności komunikacyjnej pozwala na prawidłową obsługę prawie wszystkich jednostek osadniczych w obrębie gminy. Wyjątek stanowi wieś Tarnawa Krośnieńska, komunikacyjnie odcięta od Bobrowic i pozostałych wsi gminy rzeką Bóbr. Jej powiązanie komunikacyjne z Bobrowicami stanowią droga powiatowa nr 123 Tarnawa Krośnieńska-Kosierz i droga wojewódzka Kosierz-Bobrowice. W sezonie letnim, w Bronkowie i Kołatce z uwagi na ich funkcje rekreacyjne liczba ludności wyraźnie wzrasta: w Bronkowie ponad dwukrotnie, a w Kołatce wielokrotnie (baza noclegowa umożliwia tutaj przyjęcie ok. 300

osób).

Z byłej wsi Czeklin pozostały ruiny - od 2001 r. nie ma ludności. Nazwa Czeklin określa wyodrębniony wcześniej obręb geodezyjny.

4. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze.

4.1 Podstawowe informacje statystyczne o gminie

Podstawowe dane statystyczne o gminie przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	Dane
- powierzchnia gminy w ha	18505
- liczba wsi	15
- ludność ogółem	3249
- udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy	22,1 %
- lesistość gminy	66 % (woj.48,7%)
- powierzchnia obszarów prawnie chronionych	37,0 %

Źródło: Rocznik Statystyczny 2007, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze i dane Urzędu Gminy (stan na 31.12.2006r.).

Gęstość zaludnienia (*źródło: Rocznik Statystyczny 2007, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze i dane Urzędu Gminy*) wynosi:

- w województwie lubuskim – 72 osoby/km²
- w powiecie krośnieńskim – 41 osób/km²
- w gminie Bobrowice – 18 osób/km²

4.2. Ludność i rynek pracy

Analiza procesów demograficznych z okresu kilkunastu lat wskazuje na kierunki i dynamikę zachodzących przemian społeczno – gospodarczych w obszarze gminy, pozwalając na określenie trendów na kolejne lata.

Struktura ludności według wieku w 2007 r.

Grupy wieku	2001r.		2007r.	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%
0 – 2	99	3,0	103	3,2
3 – 6	170	5,1	119	3,7
7 – 14	375	11,4	322	9,9
15 – 17	161	4,9	138	4,3
18 – 59K/64M	2001	60,8	990/1122	65,0
60K/65M i więcej	487	14,8	311/142	13,9
Ogółem	3293	100,0 %	3249	100,0 %

Dla sytuacji społecznej i gospodarczej gminy istotne znaczenie ma struktura wieku jej mieszkańców w podziale według podstawowych grup funkcyjnych (wiek przedprodukcyjny 0-17 lat, wiek produkcyjny 18-59/64 lat i wiek poprodukcyjny powyżej 60/65 lat).

Struktura wieku ludności wg grup funkcjonalnych

Grupy wieku	1988r %	1999r %	2000r %	2001 r.		2007	
				Liczba osób	%	Liczba osób	%
przedprodukcyjna	31,9	26,3	25,3	805	24,4	682	21
produkcyjna	55,2	59,0	60,0	2001	60,8	2112	65
poprodukcyjna	12,9	14,7	14,7	487	14,8	453	14
Ogółem	100,0	100,0	100,0	3293	100,0	3249	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności Urzędu Gminy.

Zmiany w strukturze wieku w porównaniu z rokiem 1988 charakteryzują się:

- wysokim spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym
- wzrostem obu pozostałych grup wieku, przy czym znacznie zwiększył się udział ludności w grupie produkcyjnej, a w niewielkim stopniu udział ludności w wieku poprodukcyjnym.

Obecnie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają w gminie 64,6 osoby w wieku nieprodukcyjnym, w województwie 59,0 osób, w powiecie krośnieńskim - 59,2 osób (w tym gminy wiejskie - 66,0, a gminy miejskie - 56,6)

Rynek pracy

Na podstawie struktury zatrudnienia gminę można było sklasyfikować jako rolniczo – przemysłową. Zatrudnienie w gospodarce gminy ogółem w 2006 r. (źródło: Rocznik Statystyczny Województwa 2007), bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, wynosiło 431 osób, w tym przemysł i budownictwo 225 osób, a usługi 166 osób.

Bezrobocie

W roku 2000 liczba bezrobotnych na terenie Gminy Bobrowice wynosiła 418 osób, a w 2001 422 osoby. Liczbę bezrobotnych w ostatnich 2 latach przedstawia poniższa tabela:

Stan na dzień:	Liczba bezrobotnych			
	Ogółem	w tym		
		kobiet	zarejestrowani do 25 lat	zarejestrowani powyżej 50 lat
31.01.2006r.	332	169	72	57
31.03.2006r.	383	191	87	58
31.12.2006r.	299	158	142	97
31.12.2007r.	262	141	63	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie Odrzańskim.

Na poziom bezrobocia w gminie rzutuje również trudna sytuacja na rynku pracy w całym powiecie krośnieńskim, a zwłaszcza w obu miastach, Krośnie Odrzańskim i Gubinie. Według danych z Rocznika Statystycznego na koniec 2006r stopa bezrobocia wynosiła w województwie lubuskim 19,0%, a w powiecie krośnieńskim 33,1%.

Wysoki poziom bezrobocia stanowi najpoważniejszy problem społeczno-gospodarczy gminy, którego rozwiązanie utrudnia podobnie zła sytuacja na rynkach pracy w najbliższym otoczeniu gminy.

4.3. Infrastruktura społeczna

Oświata i wychowanie

Na terenie gminy funkcjonują następujące jednostki organizacyjne:

- Zespół Szkół Samorządowych w Bobrowicach (obejmujący Szkołę Podstawową i Gminazjum)
- Zespół Szkół Samorządowych w Dychowie (obejmujący Szkołę Podstawową i Przedszkole Samorządowe)
- Przedszkole Samorządowe w Bobrowicach

Dowóz dzieci i młodzieży do placówek oświatowych wszystkich typów organizuje gmina – obecnie poprzez zakup biletów miesięcznych.

Przedszkola

Działające przedszkola to 2 placówki przedszkolne posiadające łącznie 4 oddziały, o łącznie 82 miejscach - w Bobrowicach 38 miejscach i w Dychowie 44 miejscach. Z opieki przedszkolnej korzystało łącznie 82 dzieci (w tym 38 sześciolatków).

Szkoły podstawowe

W gminie istnieją 2 szkoły podstawowe w Bobrowicach i w Dychowie.

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba	Liczba uczniów
Szkoła podstawowa w Bobrowicach:	10	10	151
Szkoła podstawowa w Dychowie:	6	7	96
Razem	16	17	247

Źródło: Dane z placówek oświatowych wg stanu na 31.12.2007r.

Gmina jest podzielona na dwa obwody szkolne. Obwód szkolny Bobrowic obejmuje wsie: Bobrowice, Kukadło, Lubnicę, Młyniec, Barłogi, Chojnowo, Dachów, Dęby, Tarnawę Krośnieńską, Strużkę, Janiszowice, Przychów, Wełmice, Żarków. Obwód szkolny Dychowa obejmuje wsie: Dychów, Brzezinka, Bronków, Kołatka, Chromów, Prądocinek i Stary Żagór z gminy Dąbie (ok.18 dzieci).

Warunki nauczania w gminie ogółem charakteryzują wskaźniki:

- średnia liczebność oddziału – 15,4 uczniów
- średnia liczba uczniów na 1 pomieszczenie do nauki – 14,5 osób

Gimnazjum

Gimnazjum w Bobrowicach obsługuje całą gminę, posiada 6 oddziałów, 8 pomieszczeń do nauki, 138 uczniów.

Wskaźniki charakteryzujące warunki nauczania:

- średnia liczebność oddziału – 23 uczniów
- średnia liczba uczniów na jedno pomieszczenie do nauki – 17

Tworzące Zespół Szkół Samorządowych w Bobrowicach szkoła podstawowa i gimnazjum użytkują wspólnie niektóre obiekty szkolne, co jest uciążliwe, zwłaszcza w przypadku niewielkiej sali gimnastycznej.

Szkoły ponadgimnazjalne

Szkoły ponadgimnazjalne średnie dla młodzieży usytuowane najbliżej Bobrowic znajdują się w Krośnie Odrzańskim i Lubsku (do 20 km) oraz w Gubinie i Zielonej Górze.

Kultura

Główną placówką kultury na terenie gminy jest Gminna Biblioteka usytuowana w dwóch miejscowościach, w powiązaniu z obiektami szkolnymi tj. w Bobrowicach i filia w Dychowie. Księgozbiór na koniec 2007r liczył 18.160 woluminów - standard wyposażenia gminy znacznie przewyższał średni wojewódzki na 1000 mieszkańców:

Ponadto na terenie gminy znajdują się świetlice wiejskie, usytuowane w Janiszowicach, Wełmicach, Bronkowie, Przychowie, Żarkowie i Tarnawie Krośnieńskiej. Część obiektów została wyremontowana. Budynek świetlicy w Bronkowie wymaga kapitalnego remontu.

Kościół

Na terenie gminy istnieją tylko kościoły wyznania rzymsko – katolickiego. Są to: dwa kościoły parafialne w Bobrowicach pw. Podwyższenia Krzyża Świętego i Dychowie pw. Miłosierdzia Bożego oraz kościoły w Janiszowicach, w Tarnawie Krośnieńskiej i w Bronkowie. W Wełmicach przystosowano obiekt na potrzeby kościoła. W Dachowie msze święte odbywają się w części budynku mieszkalnego, podobnie jak w Żarkowie.

Ochrona Zdrowia

Placówki służby zdrowia są skoncentrowane w Bobrowicach i Dychowie. Opiekę lekarską mieszkańcom gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bobrowicach, który także przyjmuje pacjentów w Dychowie.

Aktualny stan personelu medycznego w gminie (na początek 2007r) stanowią:

- lekarze interniści – 2 osoby,
- lekarze pediatrzy – 2 osoby,
- pielęgniarki – 2 osoby.

Na terenie gminy nie ma apteki, ale w Bobrowicach i w Dychowie istnieją punkty apteczne. Stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy w usługi medyczne – oceniony porównawczo z województwem i powiatem krośnieńskim kształtuje się na poziomie zbliżonym do średnich wojewódzkich.

Pomoc Społeczna

Ze świadczeń pomocy społecznej korzystało w 2007 r. 114 rodzin liczących 433 osób. Środki na świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pochodzą z dwóch źródeł, z budżetu gminy i budżetu centralnego – z przeznaczeniem na zadania państwa zlecone gminie.

W gminie Bobrowice środki na tę sferę działalności wynosiły:

Wyszczególnienie	Środki gminy	Dotacje
w roku 2001	78.012 zł	173.990 zł
w roku 2002	85.657 zł	229.868 zł
w roku 2007	149.186 zł	329.421 zł

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrowicach.

Świadczenia pomocy społecznej zostały udzielone z różnych powodów, z których

podstawowymi i najczęstszymi są: ubóstwo, długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, ochrona macierzyństwa.

W ramach posiadanych środków finansowych pomoc społeczna udzielona została w formie wymienionych świadczeń następującej liczbie osób:

Wyszczególnienie	2001 rok	2002 rok	2007r
zasiłki stałe	5 osób	6 osób	27
zasiłki okresowe	35 osób	35 osób	59
Dożywianie dzieci i młodzieży w szkole	55 osób	70 osób	127
Zasiłki celowe i w naturze	83 osób	115 osób	54

W związku z procesem demograficznego starzenia społeczeństwa oraz - w efekcie osiągnięć medycyny - wydłużeniem czasu trwania życia, w perspektywie przewiduje się dalszy wzrost zapotrzebowania zarówno na opiekę medyczną jak i na świadczenia pomocy społecznej.

Istotne dla gminy zadania w zakresie pomocy społecznej określono w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bobrowice.

Sport i rekreacja

Gmina posiada dwa stadiony sportowe zlokalizowane w Bobrowicach (wraz z szatnią sportową) i w Dychowie – bez zaplecza.

Boiska sportowe i place sportowe znajdują się we wsiach: Barłogi, Dachów, Dęby, Strużka, Janiszowice i Wełmice. Strzelnica, w bardzo złym stanie, znajduje się w Dychowie w rejonie stadionu.

Na terenie gminy działają następujące kluby:

- Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” przy ZSS w Bobrowicach
- Uczniowski Klub Sportowy „Energetyk” przy ZSS w Dychowie
- LKS „Bóbr” w Bobrowicach
- LKS „Energetyk” w Dychowie
- Klub Jeździecki „Country-Bronków
- Koło „Amur” Polskiego Związku Wędkarskiego w Bobrowicach
- Koło Polskiego Związku Wędkarskiego Dychów
- Koło Łowieckie „Odyniec”.

Cmentarze

Gmina jest wyposażona w trzy czynne cmentarze komunalne posiadające rezerwy terenowe, usytuowane w Bobrowicach, Janiszowicach i Bronkowie. Na każdym z cmentarzy znajduje się kaplica cmentarna. W Tarnawie Krośnieńskiej przy kościele pozostał ślad dawnego cmentarza.

Poczta

W gminie działają dwie placówki: Oddział Pocztowy w Bobrowicach i Agencja Pocztaowa w Dychowie

Telekomunikacja

Usługi telekomunikacyjne stacjonarne systemem przewodowym realizuje w gminie jeden operator, którym jest Telekomunikacja Polska S.A. W gminie działają dwie centrale telefoniczne cyfrowe w Bobrowicach i w Dychowie. Ponadto w gminie działają publiczne aparaty telefoniczne

w Bobrowicach, w Wełmicach, w Bronkowie. Na terenie gminy w Bobrowicach i Janiszowicach usytuowano maszt telefonii komórkowej. Potrzeby mieszkańców są zabezpieczone w zakresie telefonizacji. W związku z rozwojem komputeryzacji pojawił się problem dostępu do szerokopasmowego Internetu i zmniejszenia kosztów korzystania z nowych technologii przez mieszkańców wsi, co wymaga rozwiązania w przyszłości.

Straż pożarna

Na terenie gminy działają Ochotnicze Straże Pożarne w Bobrowicach, Bronkowie, Wełmicach i Strużce, wyposażone w wozy bojowe stacjonujące w remizach. OSP Strużka należy do krajowego systemu gaśniczo-pożarowego.

Administracja

Jednostki administracji publicznej samorządowej i państwowej, instytucje finansowe i biura usytuowane w Bobrowicach:

- Urząd Gminy
- Policja – Komisariat Powiatowy Policji w Krośnie Odrzańskim, Posterunek w Bobrowicach,
- Bank Spółdzielczy w Krośnie Odrzańskim, Punkt Kasowy w Bobrowicach
- Biura Parafialne w Bobrowicach i w Dychowie
- Oddział Poczty w Bobrowicach i Dychowie

Handel, gastronomia, usługi

W większości miejscowości gminy działają stałe placówki handlowe, głównie spożywcze i wielobranżowe.

W Bobrowicach istnieje sklep i baza magazynowa, która zaopatruje gminę w artykuły do produkcji rolnej i materiały budowlane.

Na terenie gminy istnieją zarówno stałe, całoroczne lokale gastronomiczne jak i sezonowe, związane z działalnością turystyczno – rekreacyjną.

Lokale stałe:

- „Pensjonat Dychów” – restauracja hotelowa o 54 miejscach konsumpcyjnych, kawiarnia i drink-bar, trzy sale konferencyjno-bankietowe na 12, 40 i 100 osób, obiekt hotelowy posiada szeroką ofertę usług rekreacyjno- sportowych
- Bar-restauracja „Country” w Bronkowie na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji Konnej w gospodarstwie agroturystycznym.

Lokale sezonowe:

- Bar w Ośrodku Wypoczynkowym nad J. Błeszno w Kołatce
- Bar w Ośrodku Wypoczynkowym „Magnolia” na J. Błeszno w Bronkowie
- Bar na łowisku w Dychowie
- Bar na łowisku w Chromowie

W Dychowie na terenie Zespołu Elektrowni Wodnych znajduje się ogólniedostępna stacja benzynowa.

2.4. Mieszkalnictwo.

Zasoby mieszkaniowe gminy w porównaniu z powiatem i województwem przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys.m ²	Przeciętna				
				liczba izb w mieszkaniu	liczba osób na		powierzchnia użytkowa w m ²	
					1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkanie	na 1 osobę
Gmina Bobrowice 2002	926	3.730	68,5	brak danych	3,55	0,88	73,9	20,9
Gmina Bobrowice 31.12.06r.	1.041	4.157	77,5	3,99	2,99	0,75	74,4	24,9
Powiat krośnieński 31.12.06r.	18.232	70.492	1.293,7	3,87	3,09	0,80	71,0	23,0
Woj. Lubuskie 31.12.06r.	336.365	1.272.739	23.117,3	3,78	3,00	0,79	68,7	22,9

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego – Urząd Statystyczny w Zielonej Górze.

Zasoby mieszkaniowe gminy cechuje bardzo wysoki udział mieszkań wybudowanych przed 1945 rokiem.

Struktura zasobów mieszkaniowych według daty wybudowania:

Okres budowy	Mieszkania		Izby	
	ilość	%	ilość	%
Przed 1918r.	306	31,0	1252	33,6
1918-1944	419	42,5	1753	47,0
1945-1960	15	1,5	52	1,4
1961-70	21	2,1	76	2,0
71-78	31	3,1	103	2,8
79-88	112	11,4	420	11,3
89-2001r.	22	2,2	74	1,9
2002-2006r ^{1/}	61	6,2	bd	bd
Razem	987	100,0	3730	100,0

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego – Urząd Statystyczny w Zielonej Górze.

^{1/} Dane Starostwa Powiatowego.

Zasoby mieszkaniowe wybudowane przed rokiem 1945 stanowią ponad 73,5% mieszkań i ponad 72 % izb. Nowe, zrealizowane w latach 1989 – 2006 r. stanowią 8,4 % mieszkań. Minimalny udział mają zasoby zrealizowane w ponad trzydziestoletnim okresie lat 1945-2007r., stanowią 26,5 % mieszkań.

Zasoby mieszkaniowe komunalne wynosiły:

1996r. - 54 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 48,6 m²

1997r. - 44 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 60,3 m²

1999r. - 38 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 56,4 m²

2001r. - 31 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 59,4 m²

2007r. - 47 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 56,8 m²

Obecną sytuację gminy w zakresie mieszkalnictwa charakteryzuje:

- zdecydowana przewaga zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej. Kilka budynków wielorodzinnych, o charakterze blokowym o trzech i pięciu kondygnacyjnych znajdują się tylko w Dychowie w Wełmicach. Natomiast małe domy mieszkalne II i III kondygnacyjne występują w Bobrowicach.
- Około 70 % mieszkań powstało przed 1945 rokiem, a więc relatywnie są w dużym stopniu zdekapitalizowane. Zasoby te wymagają znacznych środków na inwestycje odtworzeniowe - remonty i modernizacje celem dostosowania ich do aktualnego poziomu cywilizacyjnego.
- Statystyczne warunki zamieszkania ludności w gminie w stosunku do 1978 roku uległy znacznej poprawie, co wynika z następujących danych porównawczych.

Warunki mieszkaniowe oceniane na tle województwa są na podobnym poziomie pod względem liczby osób na 1 izbę, natomiast korzystniejsze pod względem powierzchni przypadającej na 1 osobę. Największy ruch inwestycyjny związany jest z budownictwem letniskowym w rejonie Bronkowa.

4.5. Przemysł, budownictwo, działalność produkcyjna

Na terenie gminy nie ma uciążliwych dla środowiska zakładów produkcyjnych. Obecnie dominują dwie gałęzie przemysłu wykorzystujące lokalne surowce:

- elektroenergetyka – Zespół Elektrowni Wodnych w Dychowie
- przemysł wydobywczy kruszywa i surowców mineralnych – kopalnie kruszyw budowlanych w Tarnawie Krośnieńskiej i w Bobrowicach

Liczącym się na rynku pracy zakładem jest także wytwórnia papieru toaletowego w Bobrowicach.

Obecnie do grona największych firm i najbardziej liczących się na rynku pracy należą:

- Zespół Elektrowni Wodnych Dychów S.A., wytwarzanie energii elektrycznej,
- Dychowskie Przedsiębiorstwo Eksploatacji Elektrowni "Eldeks" Sp. z o.o., eksploatacja elektrowni i utrzymanie w ruchu,
- Budownictwo Hydro-Energetyka Sp. z o.o. , budowa elektrowni pod klucz, oraz zlokalizowane w Bobrowicach:
- Zakład Produkcyjno – Usługowy "Tartex" Sp. z o.o., produkcja papieru toaletowego, handel hurtowy papierem i chemią gospodarczą,
- Przedsiębiorstwo Usługowo Produkcyjno-Handlowe "Anwil", budownictwo ogólne inżynierskie (małe elektrownie wodne, obiekty ziemne, sanitarne, hydrotechniczne).
- Kopalnia Kruszywa Tar-Kros Sp. z o.o. w Tarnawie Krośnieńskiej, przewidywany okres eksploatacji (ważna koncesja) do 2014 roku,
- Rejon Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, Obwód Drogowy w Bobrowicach.

4.6. Rolnictwo

Na skalę i poziom gospodarki rolnej wpływ ma kilka czynników zarówno natury przyrodniczej jak i ekonomiczne. Przede wszystkim gmina dysponuje niewielkim obszarem użytków rolnych,

wynoszącym 4.090 ha tj. 22,1 % powierzchni ogólnej gminy. Z tego 65,7 % (2.686 ha w 2006 r.) stanowią grunty orne, a pozostałe 34,3%, to łąki i pastwiska. Jest więc to powierzchniowo niewielki areal, co przy ogólnie niskiej bonitacji gleb nie stwarza podstawy dla rozwoju intensywnej towarowej gospodarki rolnej. Właściwie areal użytkowany rolniczo jest jeszcze mniejszy, bowiem w strukturze użytków rolnych aż 57,8 % stanowią grunty najslabsze V i VI klasy.

Użytkowanie gruntów w 2006 roku:

Wyszczególnienie	Ogółem gmina		Gospodarstwa indywidualne	
Powierzchnia gminy ogółem	18505 ha	100,0 %	2251	100,0 %
grunty orne i sady	2686	14,5	1373	60,9
łąki i pastwiska	1404	7,6	699	31,1
grunty leśne	12768	68,9	85	3,8
pozostałe grunty i użytki	1647	8,9	94	4,2

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy na podstawie bilansu rocznego ewidencji gruntów.

Przekształcenia własnościowe w rolnictwie doprowadziły do zmniejszenia zatrudnienia w tym dziale gospodarki i przyczyniły się do wzrostu bezrobocia ludności wiejskiej. Spadek zatrudnienia w rolnictwie spowodowany został wieloma czynnikami natury politycznej, ekonomicznej i społecznej. Głównym jednak powodem stała się niekorzystna koniunktura dla rolnictwa w okresie minionej dekady, upadek państwowych gospodarstw rolnych oraz proces starzenia się właścicieli gospodarstw indywidualnych (brak następców). W ostatnich latach w Janiszowicach prowadzona jest działalność rolnicza o znacznej skali z udziałem kapitału holenderskiego. Gospodarka rybacka prowadzona jest na wodach hodowlanych o powierzchni 53 ha położonych w większości w Bronkowie.

4.7. Leśnictwo

Grunty leśne pozostające w zarządzie Lasów Państwowych (źródło: Rocznik Statystyczny Województwa 2007) zajmują powierzchnię 12516 ha.

Lesistość kształtowała się na koniec 2006r na poziomie:

- województwo lubuskie – 48,7%
- powiat krośnieński – 59,6%
- Gmina Bobrowice – 66%

Administracyjnie lasy należą do dwóch nadleśnictw: Nadleśnictwa Brzózka i Nadleśnictwa Krzystkowice posiadającego siedzibę w Nowogrodzie Bobrzańskim. Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o plany urządzeniowe lasu sporządzane raz na 10 lat. Czynnikiem sprzyjającym w prowadzeniu gospodarki leśnej na terenie gminy są duże kompleksy oraz ulegający stałej poprawie stan zanieczyszczenia powietrza wpływający na stan zdrowotny lasów.

Dominującym gatunkiem upraw leśnych jest sosna zwyczajna zajmująca prawie 94 % powierzchni leśnej w gminie. Z innych gatunków większy jest tylko udział brzoź 3,8 %. Drewno sosnowe jest cennym materiałem budowlanym oraz surowcem dla przemysłu celulozowo – płytowego. Struktura wiekowa lasu z gospodarczego punktu widzenia nie jest korzystna bowiem przeważają drzewostany młode, do III klasy wieku (poniżej 60 lat), stanowiące ok. 64 %, natomiast lasów ponad stuletnich tj. powyżej V klasy wieku jest około 6 %, w związku z czym uzysk drewna jest aktualnie znacznie ograniczony. Ponieważ ubogie z natury rzeczy siedliska

borowe występujące na najsłabszych glebach, stanowią tu ponad 86 % powierzchni leśnej – przeciętna zasobność na 1 ha grubizny oraz przeciętny przyrost roczny wynoszący ok. 3 m³/ha należą do najniższych wartości w skali kraju. Z tego też prawdopodobnie względu wystąpiła asymetria pomiędzy wysokim zalesieniem gminy a stanem rozwoju przetwórstwa drewna i runa leśnego.

4.8 Turystyka i wypoczynek

Na terenie Gminy znajdują się następujące akweny wodne i rzeki:

Nazwa	Położenie	Powierzchnia	Największa głębokość
Jezioro Błeszno	Bronków-Kołatka	51,9 ha	5,0
Jezioro Piaszno	Bronków	25,4 ha	2,5
Jezior Jańsko	Strużka	153 ha	2,9
Zbiornik wodny	Dychów	100 ha	
Kanał Dychowski	Krzywaniec-Dychów	24 km	
Rzeka Bóbr	Żarków-Tarnawa Kron.		
Rzeka Jeziornica	Źródło - J.Błeszno Zasila rz.Łomiankę	11,5 km	

W oparciu o wyjątkowe i bogate walory przyrodnicze, które tworzy połączenie wysokiej lesistości, czystej płynącej malowniczymi meandrami rzeki Bóbr, akwenów wodnych naturalnych i sztucznych w gminie rozwinęła się funkcja turystyczno – rekreacyjna.

Zagospodarowanie gminy związane z tą funkcją zdominowane zostało przez dwie formy:

- wypoczynek przywodny pobytowy i weekendowy realizowany w ośrodkach wypoczynkowych zlokalizowanych w Bronkowie i Kołatce
- wypoczynek indywidualny pobytowy, którego bazę stanowią:
 - hotel „Pensjonat Dychów”
 - gospodarstwa agroturystyczne, większość z nich w Bronkowie
 - zabudowa letniskowa w rejonie jeziora Błeszno w Bronkowie i Kołatce oraz nad rzeką Bóbr w Tarnawie Krośnieńskiej.
- wypoczynek w stadninach koni w Bronkowie i Tarnawie Krośnieńskiej
- wypoczynek na łowiskach w Dychowie i w Chromowie

Rozmieszczenie i struktura turystycznej bazy noclegowej gminy przedstawia się następująco:

Całoroczna baza noclegowa: 1 hotel i 9 gospodarstw agroturystycznych, łącznie ok. 158 – 176 miejsc noclegowych:

- * Hotel „Pensjonat Dychów” o 71 miejscach noclegowych, wyróżnia się wysokim standardem i kompleksowym zagospodarowaniem (rozbudowany w 1998r.), posiada urządzenia gastronomiczne, kulturalne i sportowo-rekreacyjne m.in. restaurację, kawiarnię, drink – bar, 3 sale konferencyjno-bankietowe (o liczbie miejsc 12, 40, 100), basen pływakki kryty, ośrodek odnowy biologicznej i obiekty sportowe naziemne (korty tenisowe, minigolf, boiska do siatkówki i koszykówki). Obiekt położony atrakcyjnie nad sztucznym jeziorem w Dychowie,

w pobliżu „zamku” elektrowni wodnej.

- * Gospodarstwa Agroturystyczne skupione w Bronkowie, w tym:
- * Ośrodek Sportu i Rekreacji Konnej, Gospodarstwo Agroturystyczne, K. Przewłocka – 30 miejsc noclegowych z tego w domu murowanym 12 miejsc, w 3 domkach 12 miejsc, w domku z zapleczem rekreacyjnym 6 miejsc. Ośrodek o wysokim standardzie z własną gastronomią, krytą ujeżdżalnią, boiskiem do siatkówki oraz hodowlą danieli.
- * „Domek nad wodą”, E.M. Będkowscy – 8 miejsc noclegowych w domu murowanym
- * „Gospodarstwo „Ryba” R.Borys – 5 miejsc noclegowych,
- * Hotel Center Bronków – Angelo’s, E. Nierodzik – 16 miejsc noclegowych oraz 8 miejsc noclegowych w murowanym domu i 6-8 miejsc w 2 domkach letniskowych,
- * Gospodarstwo Agroturystyczne, C.Issel, E.Potoniec – 10 miejsc noclegowych w murowanym domu.
- * Gospodarstwo Agroturystyczne „Czartowiec” w Bronkówku - 10 miejsc noclegowych,
- * Gospodarstwo Agroturystyczne w Bobrowicach, L.Rymaszewski - 10 miejsc noclegowych,
- * Gospodarstwo Agroturystyczne w Prądocinku, Z.Grała – 2 miejsca noclegowe. w murowanym domu.
- * Łowisko „Dwóch Stawów” R.Lebioda w Chromowie - 8 miejsc noclegowych.

Sezonowa baza noclegowa w ośrodkach wypoczynkowych przyjeziornych, w Bronkowie i Kołatce, łącznie ok. 160 – 200 m. n. oraz pola namiotowe:

- Ośrodek „Park Magnolia” w Bronkowie nad J. Błeszno, ok. 50 – 60 miejsc nocleg. w 10 domkach 5 i 6 osobowych. Ośrodek usytuowany nad jeziorem - pole namiotowe, wypożyczalnia sprzętu pływającego, bar.
- Ośrodek Wypoczynkowy „TEMAR”s.c. w Kołatce nad J. Błeszno 100 – 130 miejsc nocleg. w domkach campingowych 2, 3, 4, 5 i 6-cio osobowych. Węzeł sanitarny i bar- stołówka w budynku głównym. Na polu campingowym wyposażonym w przyłącza elektryczne ok. 100 miejsc.

Łączna liczba miejsc noclegowych w całorocznych i sezonowych obiektach turystycznych wynosi 300 – 370 miejsc noclegowych, oraz miejsca na polach campingowych.

W gminie rozwija się dość intensywnie funkcja rekreacyjno-turystyczna w formie zabudowy letniskowej. Są to w większości nowe zespoły działek letniskowych – obecnie tylko w niewielkiej części zabudowane, oraz nieczynne rolnicze zagrody wiejskie zaadaptowane na domki letniskowe. Główne koncentracje budownictwa letniskowego znajdują się: w Bronkowie nad J. Błeszno oraz w Tarnawie Krośnieńskiej nad rzeką Bóbr.

Na terenie gminy powstały dwa nowe obiekty usługowe, które znacznie podwyższyły atrakcyjność turystyczną, są to dwa prywatne stawy – łowiska nastawione na usługi wędkarskie, zlokalizowane malowniczo nad Bobrem w miejscowościach: Dychów i Chromów.

Z uwagi na wysoki stopień zalesienia gminy popularną formą rekreacji, a dla miejscowej ludności także formą zarobkowania jest zbieranie runa leśnego (grzyby, jagody, borówki).

W Strużce istnieje obiekt rekreacyjny Koła Łowieckiego „Odyniec” Bobrowice, o nazwie Dom Myśliwski „Arkadia”.

W układzie przestrzennym gminy funkcja turystyczno-wypoczynkowa najintensywniej rozwija się w Bronkowie i Kołatce, w Dychowie oraz na mniejszą skalę w Tarnawie Krośnieńskiej nad Bobrem i Chromowie.

4.9. Stan gospodarki gminy.

Struktura własnościowa podmiotów gospodarczych

Według danych Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze w gminie Bobrowice było zarejestrowanych na koniec 2006 roku 258 podmiotów gospodarczych, z tej liczby 94,5 % stanowiły jednostki sektora prywatnego.

Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Rejestrze REGON według sektorów własności oraz form prawnych w gminie w 2006r.:

Podmioty gospodarcze	Liczba
Sektor publiczny	14
Sektor prywatny	244
Spółki handlowe	23
- w tym z udziałem kapitału zagranicznego	17
Spółki cywilne	5
Spółdzielnie	1
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	11
Osoby prowadzące działalność gospodarczą	198
Podmioty gospodarcze ogółem	258

Przekształcenia własnościowe w gminie w poprzednich latach wykazywały dużą dynamikę, co ilustrują poniższe dane statystyczne:

Lata	Sektory		
	ogółem	publiczny	Prywatny
1991 r.	25	•	•
1992 r.	93	•	•
1994 r.	116	7	109
1996 r.	157	9	148
1997 r.	171	8	163
1998 r.	181	8	173
1999 r.	187	8	179
2001 r.	221	10	211
2006 r.	258	14	244

Struktura podmiotów gospodarczych według rodzaju działalności w gminie zarejestrowanych w systemie REGON według wybranych działów:

Dział gospodarki	Liczba podmiotów
Przemysł, w tym przetwórstwo	28
Rolnictwo i leśnictwo	40
Budownictwo	16
Handel i naprawy	88
Hotele i restauracje	7

Obsługa nieruchomości i firm	18
Pośrednictwo finansowe	2
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	16

5. Uwarunkowania wynikające z cech środowiska przyrodniczego.

- 1) Gmina Bobrowice z uwagi na całokształt warunków środowiska zalicza się do grupy najatrakcyjniejszych krajobrazowo i przyrodniczo obszarów województwa lubuskiego. Decydują o tym głównie takie elementy jak:
 - bardzo wysoka lesistość – wynosząca 66 % powierzchni gminy
 - wysoki udział obszarów chronionego krajobrazu (37,0 %),
 - ekosystem łąkowo – leśny doliny Bobru stanowiący rozległy korytarz ekologiczny w południowej części woj. lubuskiego.
- 2) Stosunkowo mało korzystne warunki dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa, wynikające z niewielkiej powierzchni użytków rolnych oraz ze znacznej przewagi gruntów niskich klas bonitacyjnych
- 3) Stosunkowo dużo powierzchni w obrębie gminy objętych jest różnymi formami ochrony prawnej, mianowicie:
 - obszary chronionego krajobrazu (37,0 %)
 - kompleksy leśne (66 %)
 - Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 149/ONO
 - gleby III i IV klasy bonitacyjnej (9,4 % ogólnej pow. gminy)
 - tereny występowania udokumentowanych złóż surowców mineralnych (kruszywa)
 - tereny zagrożone powodzią (woda 1 %).
- 4) Kompleksy leśne, w szczególności położone poza doliną Bobru charakteryzują się:
 - monokulturą sosny – 94,0 % powierzchni leśnej
 - przewagą ubogich siedlisk borowych – 86,19 % powierzchni leśnej
 - dużym udziałem drzewostanów młodych, poniżej 60 lat, zajmujących ok. 64,4 % powierzchni leśnej.
- 5) Dużemu zalesieniu oraz urozmaiconej konfiguracji terenu towarzyszy bogactwo świata zwierząt, zarówno pod względem ilościowym jak i zróżnicowania gatunkowego, występującego w naturalnych ciągach ekologicznych oraz ekosystemach łąkowo – leśnych.
- 6) Obszar gminy zasobny jest w udokumentowane złoża surowców mineralnych – złoża kruszyw, koncentrujących się w dolinie Bobru.
- 7) Szczególnie korzystne warunki fizjograficzne dla rozwoju budownictwa istnieją w zachodniej części gminy, w obrębie wysoczyzny, ze względu na warunki gruntowo – wodne (Wełmice, Przychów, Janiszowice, a także Bronków).
- 8) Na całym obszarze gminy istnieją korzystne warunki hydrologiczne dla realizacji ujęć wody pitnej z utworów czwartorzędowych. Jakość wody w obszarze wysoczyzny morenowej jest wyższa od wody podziemnej z doliny Bobru.
- 9) Gmina posiada bardzo korzystne warunki klimatyczne dla stałego pobytu ludności (szczególnie w obrębie terenów otwartych – wysoczyznowych i sandrowych). Znaczącą rolę w tym względzie odgrywają kompleksy boru sosnowego, stwarzające odpowiednie warunki mikroklimatu. Również higiena atmosfery (czystość powietrza) ze względu na

brak źródeł zanieczyszczeń jest bardzo korzystna dla pobytu ludzi.

- 10) Na terenie gminy istnieje szereg cennych obiektów przyrodniczych, które typowane są do formalnej ochrony prawnej. Wśród obiektów posiadających wysokie walory przyrodnicze wyróżniają się:
- Jezioro Jańsko – silnie wypłycone, skupiające stanowiska kilku gatunków roślin z Polskiej Czerwonej Księgi
 - wyspa na Jez. Wełmickim ze stanowiskami rzadkich gatunków ptactwa
 - fragment kompleksu stawów i torfowisk w Bronkowie
 - fragmenty środowisk dolinnych związanych z doliną Bobru.
 - pomniki przyrody (dęby szypułkowe w okolicach Kukadła i
- 11) Wyrębiska po eksploatacji kruszywa w dolinie Bobru należy rekultywować w kierunku wodnym, stwarzając warunki dla rozwoju rekreacji i wypoczynku.

6. Uwarunkowania wynikające z ochrony wartości kulturowych.

Tło historyczne obszaru gminy.

Historycznie obszar dzisiejszej gminy Bobrowice wchodził w skład Ziemi Krośnieńsko – Gubińskiej, która odegrała ważną rolę w kształtowaniu się polskiej państwowości. W okresie wczesnego średniowiecza (przełom VII i VIII wieku) Ziemia Krośnieńsko – Gubińska stanowiła teren przejściowy, przez który przebiegała granica pomiędzy zamieszkałymi na zachód od Bobru – Łużyczanami, a Dziadoszanami zajmującymi pozostałą część obecnego powiatu. Teren pogranicza warunkował powstanie systemu grodów obronnych, których skupienie stanowiły granice plemienne, a ich usytuowanie wyznaczały linia Odry i Bobru (Krosno, Gostchorze, Tarnawa). Istnieje przypuszczenie, że kompleks grodów krosnieńskich stanowił północne zakończenie tzw. Wałów Śląskich, ciągnących się na przestrzeni blisko 130 km od Studzianek po Niwiska. Składały się one z trzech linii wałów i fos o łącznej szerokości ok. 45 m i wysokości dochodzącej miejscami do 1 m. Linia tych umocnień nie zachowała się na Ziemi Krośnieńsko – Gubińskiej.

W okresie budowania państwa polskiego grody krosnieńskie odegrały decydujące role podczas walk Mieszka I z Bolesławem Czeskim w 990 r. W wyniku tego konfliktu zbrojnego książę piastowski opanował Śląsk – rzeka Bóbr stanowiła granicę z Łużyczanami, a po utracie niezawisłości przez Łużyce – z Brandenburgią i następnie Saksonią. W owym okresie Krosno jako dogodna przeprawa stanowiło ważną twierdzę graniczną przy ujściu Bobru do Odry. Wielokrotnie podążały tędy niemieckie wyprawy pragnąc przekroczyć Odrę w zwężeniu pradoliny, podczas panowania Bolesława Chrobrego, Mieszka II i Bolesława Krzywoustego. Po śmierci Krzywoustego w 1138 r. Ziemia Krośnieńska wraz z całym Śląskiem przeszła pod panowanie jego najstarszego syna Władysława, zwanego Wygnańcem. Od 1201 r. kasztelania Krośnieńska przeszła w ręce Henryka Brodatego, który położył duże zasługi dla rozwoju Krosna. Z bezdzietną śmiercią Henryka XI Głogowskiego (1476) skończyło się panowanie piastowskie na tym terenie, a pretensje do Ziemi Krośnieńskiej zgłosili brandenburscy Hohenzollernowie, którzy weszli w jej posiadanie na mocy zawartego w 1482 r. pokoju i przyjęli tytuł książąt śląskich w Krośnie. W ten sposób na kolejne wieki Ziemia Krośnieńska przeszła pod panowanie państwa pruskiego, zaś w wieku XX w skład III Rzeszy niemieckiej. W dniach 15 – 20 lutego 1945 r. tereny dolnego Bobru zajęte zostały przez wojska I Frontu Ukraińskiego.

Zarys osadnictwa oraz charakterystyka zachowanego dziedzictwa kulturowego.

Obszar gminy, zajmujący zachodnią część Wzniesień Gubińskich oraz odcinek Doliny Dolnego Bobru, charakteryzuje się dość ubogim stanem zachowanego dziedzictwa kulturowego. Wynika to z uwarunkowań historycznych i przyrodniczych tych terenów. Wysoki stopień ich zalesienia, stosunkowo niskiej jakości gleby oraz przygraniczne położenie - nie sprzyjały rozwojowi osadnictwa. Jedynym, znaczącym przykładem średniowiecznego rozplanowania jest układ dawnej osady w Bobrowicach, który łącznie z narastającymi w późniejszych czasach układami Nowego Miasta i Przedmieścia Krośnieńskiego - bezwzględnie należy zachować przy planowaniu rozwoju wsi. Poza zabytkowym układem Bobrowic na uwagę zasługują obiekty wpisane do rejestru zabytków. Są to: kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Bobrowicach wzniesiony jako zbór ewangelicki w latach 1853 – 1857 na miejscu kościoła o metryce średniowiecznej, a także zabudowa mieszkalna (4 budynki wpisane do rejestru zabytków); kościół filialny w Janiszowicach (nr rej. 728), gotycki, XIV w. rozbudowany w 2 poł. XVII w., wieża przebudowana w 2 poł. XIX w. Przy kościele zlokalizowany jest cmentarz z 2 poł. XIX w. (nr rej. 3294); Kościół filialny w Tarnawie Krośnieńskiej wzniesiony jako zbór ewangelicki w 1713 r. (nr rej. 2131).

Pewne walory kulturowe posiada także zabudowa Bronkowa, Dachowa, starej części Dychowa, Dębów i Strużki. Fragment doliny Bobru od południowej granicy aż po Dychów oznaczony został w planie zagospodarowania przestrzennego województwa – jako obszar chronionego krajobrazu kulturowego.

W rejonie 14 jednostek osadniczych stwierdzono istnienie osadnictwa wczesnodziejowego i średniowiecznego. Łącznie rozpoznanych zostało 150 stanowisk archeologicznych. W gminie jest 15 wsi oraz 3 przysiółki (Brzezinka, Kołatka, Prądocinek). Rodowód średniowieczny ma 13 wsi. Przeważa typ ulicówki i ulicówki z placem (8), pozostałe jednostki to: wielodrożnice – 5, owalnice - 2, rzędówki – 2, widlica - 1. Z ewidencji skreślona została wieś Czeklin - fizycznie już nie istnieje. Była to wieś o rodowodzie średniowiecznym, ulicówka. W 1801 r. liczyła 144 mieszkańców.

7. Komunikacja.

7.1. Komunikacja drogowa.

Reforma administracji publicznej, która weszła w życie 1.01.1999 r. objęła również administrację drogową. Wskutek wprowadzonych zmian powstały 4 kategorie dróg publicznych :

- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne

Drogi krajowe.

Przez teren gminy, po północnym jej skraju, przez obręby Dychów i Czeklin przebiega droga krajowa nr 32 Zielona Góra – Gubinek. W układzie komunikacyjnym gminy droga ta posiada bardzo ważne znaczenie, zapewniając dogodne powiązanie gminy z Krosnem Odrzańskim, Zieloną Górą i Gubinem oraz przejściami granicznymi z Niemcami w Gubinku i Gubinie.

Drogi wojewódzkie.

Droga wojewódzka relacji Kosierz–Bobrowice–Lubsko–Żary, tworzy ciąg komunikacyjny przebiegający przez środek gminy z kierunku wschodniego na południe, wyprowadzając ruch kołowy z obszaru gminy w kierunkach wschodnim i południowym.

Istotną rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy pełni również droga wojewódzka nr 288 Dąbie (od drogi krajowej nr 32) – Kosierz – Lubiatów– Bogaczów – Nowogród Bobrzański, przebiegająca na osi północ – południe, po wschodniej stronie gminy, granicząc z nią na odcinku ok. 350 m w obrębie Tarnawa Krośnieńska. Wymieniona droga posiada istotne znaczenie w obsłudze:

- ruchu pojazdów ciężarowych od drogi krajowej nr 32 do gminy, z uwagi na wyłączenie odcinka drogi powiatowej Dychów – Bobrowice dla tych samochodów związane z ochroną zamku wodnego (zapory) elektrowni wodnej w Dychowie.
- oraz wsi Tarnawa Krośnieńska i Kukadło, położonych po wschodniej stronie rzeki Bóbr.

Drogi powiatowe.

Drogi powiatowe tworzą 3 ciągi komunikacyjne i wraz z drogą krajową nr 32 i drogami wojewódzkimi stanowią podstawowy układ komunikacyjny gminy

Drogi zaliczone do kategorii dróg powiatowych (długość drogi w granicach administracyjnych gminy):

administracyjnych gminach).

Lp.	Numer drogi		Nazwa drogi	Długość w km			
				Ogółem	w tym o nawierzchni		
	Dotychczas-sowy	Aktualny			twardej	gruntowej	
						ulepszo-nej	nieulepszo-nej
1	2	3	4	5	6	7	8
1	120/121	1139F	Gubin – Kaniów – Wełmice – Strużka – Dachów – Żarków	18,2	8,0	0,5	8,7
2	122	1140F	Bobrowice – Chojnowo – Łagoda – Nowogród Bobrz.	9,0	9,0	-	-
3	123	1141F	Kosierz – Tarnawa Krośnieńska – Wysoka, do drogi nr 288	6,7	3,5	-	3,2
4	124	1150F	Kukadło – Gola – Brzeźnica – Połupin	3,1	-	-	3,1
5	127	1128F	Barłogi – Dachów – Chocicz	8,3	5,4	0,5	2,4
6	128/129	1146F	Czeklin – Bronków – Bobrowice – Kukadło – Kosierz	18,6	5,8	1,1	11,5

Strategia Rozwoju Gminy Bobrowice

7	132	1142F	Tarnawa Krośnieńska – Grabowiec	3,2	-	-	3,2
8	136	1147F	Dąbie – Brzeźnica – Dychów – Bronków	6,5	6,4	0,1	
9	137	1145F	Przychów – Czeklin – Wężyska	6,0	-	-	6,0
10	144	1148F	Dychów – Prądocinek – Nowy Zagór – Krosno Odrz.	ok. 1,5	ok. 1,5	-	-
11	147	1135F	Dęby – Strużka	2,1	2,1	-	-
12	148	1149F	Dychów – Chromów – Bobrowice	5,3	5,3	-	-
Razem gmina Bobrowice				88,5	47,2	2,2	39,1

Drogi gminne.

Sieć dróg gminnych tworzy 9 ciągów komunikacyjnych i stanowi uzupełniający w stosunku do dróg o znaczeniu krajowym, wojewódzkim i powiatowym układ komunikacyjnej gminy.

Drogi zaliczone do kategorii dróg gminnych:

Lp.	Numer drogi		Nazwa drogi (ciąg komunikacyjny)	Długość dróg w km
	Dotychczasowy	aktualny		
1	2	3	4	5
1	001	000301F	Czeklin – Grochów	4,5
2	002	000302F	Wełmice – Kałek	4,0
3	003	000303F	Tarnawa Krośnieńska – Lubiatów	3,3
4	004	000304F	Janiszowice – droga powiatowa nr 120/1139F	3,1
5	005	000305F	Wełmice – Przyborowice	2,7
6	006	000306F	Dachów – droga wojewódzka nr 287	1,7
7	007	000307F	Kołatka – droga powiatowa nr 136/1147F	0,8
8	008	000308F	Prądocinek – droga krajowa nr 32	1,7
9	009	000309F	Tarnawa Krośnieńska – Kukadło	ok. 3,7
Razem długość dróg				ok.25,5

Z wymienionych wyżej dróg, tylko drogi nr 007/F000307 i 008/F000308 posiadają nawierzchnię twardą, pozostałe nawierzchnię gruntową nieulepszoną.

W granicach gminy, na terenie Zespołu Elektrowni Wodnych w Dychowie istnieje stacja paliw, z której korzystają również mieszkańcy.

Uwarunkowania rozwoju komunikacji drogowej.

Walorem układu komunikacyjnego gminy jest dobre powiązanie z siecią dróg krajowych oraz z drogowymi przejściami granicznymi z Niemcami, a szczególnie z przejściami w Gubinie i Gubinku. Ciągiem komunikacyjnym, który zapewnia to powiązanie jest droga powiatowa

Dychów – Bobrowice. Utrudnienie dla ruchu samochodów ciężarowych stanowi wyłącznie dla tych samochodów wymienionej drogi na odcinku Dychów – Bobrowice, z uwagi na ochronę zamka (zapory) elektrowni wodnej w Dychowie. Niezadowolający jest stan powiązań komunikacyjnych w południowo – wschodniej części gminy między miejscowościami: Tarnawa Krośnieńska (wieś odcięta od pozostałej części gminy rzeką Bóbr), Chojnowo, Żarków i Dachów. Drogi gminne i powiatowe posiadają niezadowolające parametry techniczne i geometryczne (zbyt mała szerokość, nienormatywne łuki). Stan techniczny nawierzchni jest również niezadowolający. Przeważająca część tych dróg posiada nawierzchnię gruntową, a stan nawierzchni bitumicznej ze względu na liczne spękania i uszkodzenia wymaga odnowy oraz wzmocnienia.

Uwarunkowania dotyczące rozwoju komunikacji drogowej obejmują następujące przedsięwzięcia:

- modernizacja układu komunikacyjnego w rejonie Bobrowic,
- modernizacja układu komunikacyjnego Wełmice - Grochów,
- sukcesywna modernizacja dróg powiatowych i gminnych związana z ulepszeniem ich nawierzchni oraz poprawą parametrów technicznych i geometrycznych (likwidacja nienormatywnych łuków).

7.2 Komunikacja kolejowa.

Przez teren gminy przebiegała linia kolejowa o znaczeniu miejscowym Stary Raduszek – Lubsko, zlikwidowana fizycznie w 2007r. Na obszarze gminy linia przebiegała przez Dychów – Bobrowice – Strużkę i Janiszowice. Możliwe jest w przyszłości powstanie ścieżki rowerowej po trasie zlikwidowanej linii kolejowej.

8. Infrastruktura techniczna.

8.1. Zaopatrzenie w wodę.

Gmina Bobrowice zaopatrywana jest w wodę z wodociągów komunalnych. Sieć wodociągowa na koniec 2007r. występuje w miejscowościach: Bobrowice, Bronków, Dychów, Wełmice, Dęby, Dachów, Przychów, Janiszowice i Strużka. Wieś Prądocinek, obecnie pobiera wodę z sieci wodociągowej wpiętej do sieci w miejscowości Zagór Stary na terenie gminy Dąbie. Sieci wodociągowej nie posiadają pozostałe miejscowości tj.: Barłogi, Chromów, Brzezinka, Chojnowo, Żarków, Kukadło, Tarnawa Krośnieńska.

Wodociągi zbiorowego zaopatrywania w wodę oraz ujęcia komunalne:

• Wodociąg Bobrowice

Ujęcie wody zlokalizowane jest w południowo – wschodniej części wsi. Składa się z trzech studni wierconych nr 2, 2a, 3 o zasobach eksploatacyjnych $Q_e = 57 \text{ m}^3/\text{h}$. Pobór wody z ujęcia według pozwolenia wodnoprawnego w ilościach:

$$Q_{\max d} = 376 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{sr d}} = 288 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\max h} = 36 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Studnia Nr 2 została wyłączona z eksploatacji, a w 2007r wykonano odwiert studni rezerwowej.

Sieć wodociągowa we wsi Bobrowice pochodzi głównie z lat 70-tych. Zbudowana jest z rur PCV o średnicach 160, 110 i 90 mm, rur PE o średnicach 40 i 32 mm oraz rur stalowych o średnicy 25 mm.

● Wodociąg Dychów

Ujęcie zlokalizowane jest w południowej części wsi Dychów. Stacja wodociągowa składa się z dwóch studni wierconych. Studnie zostały wykonane na potrzeby własne elektrowni, osiedla mieszkaniowego oraz wsi Dychów. Obecnie ujęcie i sieć wodociągowa po przekazaniu w grudniu 2002r stanowi własność gminy.

Pobór wody z ujęcia o według pozwolenia wodnoprawnego w ilościach:

$$Q_e = 30 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{śr. d}} = 245 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\max h} = 22 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Sieć wodociągowa we wsi Dychów zbudowana jest z rur PE o średnicach 110, 90, 50, 40 i 32 mm.

● Wodociąg grupowy: Wełmice, Przychów, Janiszowice, Stużka, Dęby i Dachów

Sieć wodociągowa we wsi Wełmice zbudowana jest z rur PCV o średnicach 160, 90, 50 mm i rur PE o średnicach 40 i 32 mm. W latach 2002-2003 została wybudowana Automatyczna Stacja Uzdatniania Wody w Przychowie wraz z przyłączami do budynków w Janiszowicach i Strużce, a w 2004r wybudowano sieć wodociągową dla miejscowości Przychów, Dęby i Dachów. W 2006r wykonano sieć wodociągową- dosyłową PE o średnicy 125mm, łączącą istniejący wodociąg Przychów z istniejącym wodociągiem Wełmice.

Pobór wody z ujęcia w Przychowie według pozwolenia wodnoprawnego:

$$Q_e = 48,5 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{śr. d}} = 200,68 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\max. h} = 21,35 \text{ m}^3/\text{h}$$

● Wodociąg Bronków

Jest to ujęcie wiejskie zlokalizowane w północno - wschodniej części wsi. Składa się ono z jednej studni i ze stacji uzdatniania wody. Pobór wody z ujęcia według pozwolenia wodnoprawnego w ilościach:

$$Q_e = 25,00 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\max d} = 142,60 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{śr. d}} = 106,70 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\max h} = 10,50 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Wodociąg wiejski wybudowany został w latach 90-tych. Wykonany jest z rur PCV i PE o średnicach 90, 63, 50, 40, 32. W roku 2006r wykonano odwiert nowej studni głębinowej, a starą zlikwidowano.

● Wodociąg Prądocinek

Sieć wodociągowa PE Ø 90 dla miejscowości Prądocinek wraz z przyłączami do budynków została wybudowana w 2005r. i zasilana jest w wodę z miejscowości Zagór Stary, należący administracyjnie do Gminy Dąbie.

Ilość wody z ujęć w 2007 roku i długość sieci rozdzielczej bez przyłączy.

Lp.	Miejscowość	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Woda pobrana z ujęcia [tys. m ³]
1.	Bobrowice	5,0	51,1
2.	Bronków	7,0	22,3
3.	Wodociąg grupowy: Przychów, Janiszowice, Strużka, Dęby, Dachów, Wełmice	21,4	32,6
4.	Dychów	4,6	28,6
5.	Prądocinek	0,8	1,1 (pobór z Gminy Dąbie)
Ogółem		38,8	135,7

Zużycie wody w 2007 roku.

Lp.	Cele zużywanej wody	Ilość [tys. m ³ /rok]
1.	Woda dostarczona do odbiorców: - gospodarstwa domowe: 64,8 tys. m ³ /rok - cele produkcyjne: 11,5 tys. m ³ /rok - pozostałe cele: 10,5 tys. m ³ /rok	86,8
2.	Woda pobrana na własne cele technologiczne	18,9
3.	Straty wody w sieci, w tym pobór na cele pożarnicze	30,0
	Razem woda pobrana z ujęć:	135,7

W pozostałych miejscowościach ludność zaopatruje się w wodę z własnych ujęć przydomowych.

8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

W gminie Bobrowice kanalizacja sanitarna funkcjonuje we wsiach Bobrowice, Dychów, Bronków. Jest to kanalizacja typu mieszanego ciśnieniowo – grawitacyjna. Na terenie gminy Bobrowice funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków: w Dychowie i Bronkowie.

• Oczyszczalnia ścieków sanitarnych w Bronkowie.

Oczyszczalnia zlokalizowana jest w północno – zachodniej części wsi Bronków około 250 m od zabudowań. Powstała w 1996 roku. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna oczyszczająca ścieki sanitarne z budynków i domków letniskowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej we wsi Bronków oraz ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi z szamb gospodarczych z terenu gminy Bobrowice.

Parametry oczyszczalni:

$$Q_{\text{śrd}} = 78 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxd}} = 140 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxh}} = 7,6 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Jeziornica wypływająca z Jeziora Bronkowskiego (Błeszno). Oczyszczone ścieki odprowadzane są z oczyszczalni do odbiornika kanałem podziemnym grawitacyjnym.

W miejscowości Bronków istnieje sieć kanalizacyjna grawitacyjno – ciśnieniowa. Przepompownie w ilości 4 sztuk wykonane w formie studzienek, w których umieszczono zatapialne pompy. Przewody kanalizacyjne grawitacyjne o średnicy 200 mm, przewody kanalizacji ciśnieniowej o średnicy 80 i 90 mm.

• **Oczyszczalnia ścieków sanitarnych w Dychowie.**

Oczyszczalnia zlokalizowana jest na północ od Dychowa, ok. 20 m od prawego brzegu kanału rzeki Bóbr. Była ona poddana modernizacji w 2001 roku. Jest to oczyszczalnia kompaktowa SUPERBOS-250. Do oczyszczalni odprowadzane są ścieki z miejscowości Dychów i Bobrowice oraz ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi z szamb gospodarczych.

Parametry oczyszczalni:

$$Q_{\text{śrd}} = 252 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxd}} = 327 \text{ m}^3/\text{d}.$$

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Bóbr. Oczyszczone ścieki odprowadzane są z oczyszczalni do odbiornika kolektorem podziemnym grawitacyjnym o średnicy 200 mm.

W miejscowości Dychów istnieje kanalizacja sanitarna typu grawitacyjnego o średnicy 200 mm. Jedynie w północno – wschodniej części wsi istnieje przepompownia ścieków i odcinek kanalizacji ciśnieniowej o średnicy 100 mm. W miejscowości Bobrowice istnieje sieć kanalizacji sanitarnej typu mieszanego, grawitacyjno – ciśnieniowa. przepompownie w ilości 5 sztuk strefowych, 3 przydomowe i 1 główna. Przewody kanalizacyjne grawitacyjne o średnicy 200 mm, przewody kanalizacji ciśnieniowej. Ścieki sanitarne z Bobrowic tłoczone są z przepompowni głównej do oczyszczalni w Dychowie kolektorem kanalizacji ciśnieniowej o średnicy 110 mm. Kolektor przebiega wzdłuż drogi Bobrowice – Dychów i łączy się z kanalizacją grawitacyjną w południowej części Dychowa.

Ilość ścieków odprowadzonych do oczyszczalni w 2002 roku i długość sieci kanalizacyjnej bez przyłączy.

Lp.	Miejscowość	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Ilość odprowadzonych ścieków [tys. m ³]
1.	Bobrowice	5,8	31,0
2.	Bronków	5,1	15,1
3.	Wełmice	-	-
4.	Dychów	0,9	brak danych
OGÓŁEM		11,8	46,1

Oprócz Bobrowic, Dychowa i Bronkowa żadna z miejscowości w gminie nie posiada kanalizacji sanitarnej.

W budownictwie zagrodowym oraz w obiektach usług i handlu powszechnym rozwiązaniem są doły bezodpływowe (szamba). W niektórych wsiach w sposób nielegalny ścieki bytowo – gospodarcze odprowadzane są do okolicznych cieków wodnych.

Na terenie gminy nie ma systemu kanalizacji deszczowej. Ścieki deszczowe zbierane są z terenu ujęcia ZEW S.A. Dychów i odprowadzane kolektorem o średnicy 400 mm do rowu melioracyjnego. Właścicielem tej kanalizacji jest Zespół Elektrowni Wodnych Dychów S.A.

8.3. Usuwanie odpadów.

Gmina Bobrowice nie posiada własnego wysypiska odpadów komunalnych. Do roku 2000 odpady z gminy Bobrowice były wywożone na wysypiska w Bronkowie i Prądocinku (na północ od Dychowa), które nie posiadały żadnej dokumentacji technicznej i geologicznej, nie spełniały wymogów ochrony środowiska. Wysypiska te zostały objęte zakazem dalszego składowania. Wysypisko w Bronkowie powstało po wyrobisku i zostało już zlikwidowane. Wysypisko w Prądocinku powstało po wyrobisku gliny ceglarskiej, usytuowane przy drodze łączącej Stary Zagór i Krosno Odrzańskie. Działka jest w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwo Brzózka. Wysypisko zostało zamknięte. W latach 2005-2006 przeprowadzono rekultywację w kierunku leśnym.

Od roku 1998 gmina Bobrowice należy do Związku Nadobrzezańskich Gmin Ekologicznych. Odpady wywożone są na mikroregionalne wysypisko odpadów w pobliżu wsi Klepina w gminie Nowogród Bobrzański. Jest to urządzone składowisko odpowiednio uszczelnione, z drenażem, ujęciem i oczyszczaniem odcieków.

8.4. Gazownictwo.

Przez teren gminy Bobrowice nie przebiegają żadne sieci gazowe.

8.5. Ciepłownictwo.

W gminie Bobrowice nie ma kotłowni tworzących zintegrowany system ciepłowniczy. Gospodarka ciepła oparta jest na indywidualnych bądź lokalnych kotłowniach. Przeważnie budynki mieszkalne jak i obiekty produkcyjne i usługowe posiadają indywidualne źródła ciepła. Są to kotłownie na paliwo stałe (węgiel, koks, miał węglowy). Nielicznie stosuje się ekologiczne nośniki energii (olej opałowy, gaz butlowy). Zmodernizowane kotłownie z tradycyjnych na olejowe to kotłownie w Dychowie: szkoła, przedszkole, sala gimnastyczna, bloki, budynek wielorodzinny i hotel Pensjonat Dychów oraz w Bobrowicach szkoła i przedszkole.

8.6 Elektroenergetyka.

Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w energię elektryczną z terenowej sieci elektroenergetycznej średniego napięcia, poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV i sieć rozdzielczą 0,4 kV. Terenowa sieć 15 kV zasilana jest dwustronnie z GPZ – Krosno Odrzańskie i GPZ – Krzystkowice. Maksymalna moc wymienionych stacji wynosi 32 MV·A każda. Stacje 110/15 kV Krosno Odrzańskie i Krzystkowice zasilane są napowietrznymi liniami 110 kV z krajowego systemu elektroenergetycznego, poprzez stację 220/110 kV Leśniów Wielki.

W skład uzbrojenia elektroenergetycznego gminy wchodzi następujące elementy:

– stacja rozdzielcza	110 kV Dychów	–	1 szt.
– stacje transformatorowe	15/0,4 kV	–	41 szt.
– napowietrzne linie	110 kV	–	31,8 km
– napowietrzne linie	SN 15 kV	–	64,8 km
– kablowe linie	SN 15 kV	–	3,1 km

Stan techniczny uzbrojenia jest zadawalający. Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być starzejąca się infrastruktura elektroenergetyczna, która nie będzie w stanie zagwarantować wymaganego poziomu napięcia oraz ciągłości dostawy energii elektrycznej. Stacja rozdzielcza 110 kV Dychów jest własnością Elektrowni Wodnej w Dychowie i służy do wyprowadzenia produkowanej mocy do krajowego systemu elektroenergetycznego.

Rozdział II. Analiza SWOT.

Reforma ustrojowa naszego państwa z przełomu lat 1989/90 ograniczyła centralne sterowanie sprawami lokalnymi, poprzez utworzenie samorządów gminnych. Dzięki temu procesowi stworzone zostały formalne warunki dla rozwoju samodzielności gmin, przy aktywnym udziale mieszkańców. W nowej sytuacji społeczno – gospodarczej władze samorządowe stanęły przed problemami odrabiania wieloletnich zaniedbań w poziomie życia mieszkańców i zasobności społeczeństwa. W podejmowaniu tych działań towarzyszą nowe jakościowo style zarządzania gminą. Istotną rolę odgrywa tutaj zarządzanie strategiczne, które ma na celu sterowanie rozwojem gminy w oparciu o planowanie strategiczne, co oznacza kształtowanie długookresowej strategii rozwoju gminy oraz programowanie konkretnych działań realizacyjnych.

Jednym z podstawowych elementów planowania strategicznego jest analiza SWOT (Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats, czyli: Siły – Słabości – Szanse – Zagrożenia). Metoda ta obejmuje:

- 1 ocenę stanu istniejącego, z określeniem silnych i słabych stron
- 2 oraz analizę prawdopodobnych stanów, z określeniem szans, możliwości, barier i zagrożeń

1. Walory gminy. Możliwości rozwojowe i preferencje.

1. Korzystne położenie gminy w strefie przygranicznej sprzyjające współpracy międzynarodowej, przede wszystkim z Niemcami.
2. Dobre powiązanie komunikacyjne gminy z siecią dróg krajowych oraz z drogowymi przejściami granicznymi z Niemcami, a szczególnie z przejściami w Gubinie i Gubinku.
3. Potencjał gospodarczy gminy, jej wielofunkcyjny charakter (przemysł, leśnictwo, rolnictwo i rekreacja) oraz dobry stan istniejącego zainwestowania.
4. Przynależność gminy do Euroregionu Szprewa – Nysa – Bóbr, sprzyjająca podejmowaniu działań na rzecz rozwoju i integracji obszarów przygranicznych.
5. Dobre przygotowanie gminy na przyjęcie nowych inwestorów oraz aktywność samorządu w zakresie promocji i pozyskiwania środków pomocowych .
6. Udokumentowane złoża kruszyw naturalnych położone w dolinie Bobru (Bobrowice, Chojnowo, Tarnawa Krośnieńska i Żarków) o zasobach umożliwiających ich eksploatację na skalę przemysłową, stwarzające podstawę aktywizacji gospodarczej gminy.
7. Obszary lasów zajmujące ponad 66 % powierzchni gminy i dobry stan gospodarki leśnej, stwarzające możliwości aktywizacji gospodarczej w oparciu o surowce leśne.
8. Korzystne warunki dla rozwoju różnego rodzaju wypoczynku i form rekreacji w ramach turystyki krajowej i zagranicznej. Atrakcyjność krajobrazowa terenów usytuowanych w rejonie Bronkowa, jezior Jańsko (Strużka) i Wełmickie oraz w dolinie Bobru.

9. Wysoki wskaźnik zwodociągowania wsi wynoszący ok. 85 % ludności gminy. Zwodociągowane są następujące miejscowości w gminie: Bobrowice, Dychów, Bronków, Wełmice, Przychów, Janiszowice, Strużka, Dęby, Dachów oraz Prądocinek.
10. Wskaźnik skanalizowania wsi wynosi ponad 55 % ludności gminy. Oczyszczalnie ścieków i kanalizację sanitarną posiadają największe miejscowości w gminie: Bobrowice, Dychów i Bronków.
11. Kompleksowe rozwiązanie usuwania odpadów stałych na wysypisko w gminie Nowogród Bobrzański.

2. Ograniczenia rozwoju. Bariery.

1. Niskie klasy bonitacyjne gleb niesprzyjające intensyfikacji gospodarki rolnej. Użytki rolne zajmują ok. 4090 ha, tj. ok. 22,1 % powierzchni gminy; gleby klasy III – 5,4 %, klasy IV – 36,8 %, klas V i VI – 57,8 % powierzchni użytków rolnych.
2. Rozdrobniona struktura powierzchniowa indywidualnych gospodarstw rolnych.
3. Małe zainteresowanie produkcją żywności ekologicznej.
4. Niezadowalający stan techniczny dróg powiatowych i gminnych. Konieczność sukcesywnej ich modernizacji obejmującej przede wszystkim ulepszenie nawierzchni.
5. Mało spójna sieć drogowa w południowo-wschodniej części gminy i wynikający stąd niezadowalający stan powiązań komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami: Tarnawa Krośnieńska, Chojnowo, Żarków i Dachów.
6. Niezadowalające powiązania komunikacyjne środkami publicznymi pomiędzy gminą a Zieloną Górą, Gubinem i Krosnem Odrzańskim.
7. Znaczny stopień dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych obniżający poziom warunków życia mieszkańców.
8. Starzejąca się ludność wiejska, zniechęcenie i słaba aktywność zawodowa części społeczeństwa, co wpływa na poziom bezrobocia.
9. Mała świadomość w zakresie ochrony środowiska naturalnego wśród mieszkańców gminy.
10. Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców.

3. Konflikty i zagrożenia.

1. Zagrożenie powodziowe powoduje rzeka Bóbr dla terenów położonych wzdłuż jej brzegów. Zagrożenie to jest niewielkie i nie obejmuje terenów zainwestowanych. Obszary znajdujące się w zasięgu wezbrań powodziowych (tereny zalewowe) w przeważającej części są obwałowane. Strefy zagrożone wezbraniem powodziowymi (1% woda powodziowa) obejmują tereny położone na wschód od wsi Bobrowice oraz pomiędzy wsiami Bobrowice i Chojnowo. Są to obszary, w obrębie których zalegają złoża kruszyw naturalnych Bobrowice i Chojnowo.
2. Duża lesistość gminy może powodować zagrożenie pożarowe dla obszarów leśnych oraz zabudowań poszczególnych miejscowości..

4. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i aspiracji społeczeństwa.

Ta część będzie uaktualniona po przeprowadzeniu ankiety !!!.

5. Cele rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Cele główne rozwoju społeczno-gospodarczego gminy to osiągnięcie wzrostu gospodarczego gminy oraz zapewnienie społeczności lokalnej odpowiednio wysokiego poziomu życia i szans na przyszłość. Osiąganie tych celów uzależnione będzie od możliwości wykorzystania wszystkich rezerw i atutów rozwoju tkwiących w istniejącym zagospodarowaniu, unikalnych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz położenia geograficznego i powiązań komunikacyjnych.

Realizacja wszechstronnego rozwoju będzie wymagała rozwiązywania problemów ze sfery ekonomicznej, społecznej, przyrodniczej i kulturowej.

Cele ekonomiczne wymagają koncentracji na następujących problemach:

- obniżenie poziomu bezrobocia, szczególnie długotrwałego powyżej 12 miesięcy
- rozwój lokalnego rynku pracy, promowanie rozwoju drobnej przedsiębiorczości
- restrukturyzacja rolnictwa poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw indywidualnych oraz rozwój alternatywnych form produkcji rolnej w tym ekologicznej
- aktywizacja terenów wiejskich poprzez rozwój pozarolniczych funkcji wsi
- wykorzystanie naturalnych warunków środowiska przyrodniczego dla rozwoju turystyki i rekreacji

Cele społeczne wymagają koncentracji na następujących problemach:

- doinwestowanie wyposażenia usługowego w obiekty uczestniczące w obsłudze ruchu turystyczno – rekreacyjnego
- usprawnienie warunków komunikacyjnych – modernizacja dróg, tworzenie systemu ścieżek rowerowych
- poprawa warunków mieszkaniowych

Cele przyrodnicze i kulturowe wymagają koncentracji na następujących problemach:

- ochrona obiektów i zespołów kulturowych prawnie chronionych
- ochrona i właściwe kształtowanie krajobrazu naturalnego i kulturowego
- kształtowanie świadomości społecznej w zakresie konieczności ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego
- zachowanie istniejących wartości środowiska naturalnego, będących podstawą rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnej
- zachowanie gleb wysokich klas bonitacyjnych dla potrzeb intensywnej gospodarki rolnej
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej i rozwijanie wielofunkcyjnej roli lasów
- kształtowanie atrakcyjnego i estetycznego wizerunku gminy

Efektom osiągania tych celów będzie zrównoważony, proekologiczny rozwój gminy, polegający na racjonalnym gospodarowaniu zasobami przyrody, w tym: glebami, lasami, wodami

powierzchniowymi i głębokimi oraz ograniczaniu lokalnych emisji zanieczyszczeń powietrza, ochronie krajobrazu historycznego, a także kształtowaniu zabudowy w nawiązaniu do tradycji.

Rozdział III. Misja gminy i karty działań strategicznych.

Misja to wizja gminy w okresie perspektywicznym, zawierająca główne cele i sfery aktywności społeczno-gospodarczej. Misja gminy jako wyraz dążeń społeczności lokalnej została określona w konsultacji z samorządem i społeczeństwem gminy w perspektywie do roku 2020.

Wszelkie działania podejmowane przez samorząd, organizacje i stowarzyszenia, kluby, przedsiębiorców, społeczność lokalną ukierunkowane będą w Gminie Bobrowice na realizację misji gminy, którą można zdefiniować jako:

Dostatnie i harmonijne życie mieszkańców w przyjaznej dla środowiska, atrakcyjnej turystycznie gminie, umiejętnie wykorzystującej swoje zasoby naturalne i walory położenia oraz aktywność społeczności lokalnych, o dobrze rozwiniętej infrastrukturze społeczno-techniczno-kulturalnej.

W celu spełnienia misji gminy należy zaplanować cele strategiczne, które będą służyły jej osiągnięciu. Cele strategiczne oraz cele pośrednie umożliwiające ich osiągnięcie zostały ujęte i przedstawione w kartach działań strategicznych.